

Nr 238.

Av herrar **Bengtson** och **Andersson, Lars**, *angående ändrad tidpunkt och dag för de allmänna valen.*

Sedan författningsreformen år 1919 har tidpunkten för de allmänna valen — med undantag för val till municipalfullmäktige och kyrkofullmäktige samt extraordinarie kommunalval — varit fastställd till tredje söndagen i september. Redan då detta beslut fattades voro meningarna delade om lämpligheten av denna tidpunkt. Det påpekades att tredje söndagen i september för jordbrukets del var olämplig, då skörden vissa år inte avslutats vid denna tid. Vidare riktades anmärkningar mot att valen höllos på en söndag, och i sitt av riksdagen bifallna yttrande skrev konstitutionsutskottet: »Enligt propositionen skall den gemensamma valdagen vara en söndag. Kungl. Maj:t har alltså icke ansett sig böra föreslå att valen förlades till en lämplig arbetsfri söckendag. Föredragande departementschefen har givit företräde åt söndagen, åtminstone tills vidare, tills resultatet av den åt den s. k. arbetstidskommittén uppdragna utredningen angående införande av helgdagar utan kyrklig karaktär, s. k. 'bankholidays', föreläggas. Utskottet, som ur flera synpunkter anser det vara till fördel om en arbetsfri vardag å hösten kunde införas, uttalar sin förhoppning, att resultatet av den omförmälda utredningen samt därav föranledda förslag snarast möjligt må kunna föreläggas riksdagen.»

De skäl som år 1919 anfördes mot att förlägga de allmänna valen till tredje söndagen i september kvarstå, och man torde kunna säga att de ha erhållit ytterligare tyngd. Före valen pågår numera en mycket intensiv valkampanj, som når sin högsta intensitet en till en och en halv månad före valdagen. Då valkampanjen sålunda infaller under den brådaste skördetiden, kommer den synnerligen olämpligt för alla som arbeta vid jordbruk, trädgårdsskötsel o. d. Icke endast de som aktivt deltaga i valrörelsen ha olägenheter av denna tidpunkt, utan även de som önska besöka valmöten, studera partiernas program och valskrifter hindras därav.

Såväl ur religiös synpunkt som ur den synpunkten att söndagen bör vara en vilodag är det olämpligt att valen hållas på en söndag.

I Norge fastställes valdagen genom kunglig resolution. Vanligen hållas de dock andra eller tredje måndagen i oktober. Denna tidpunkt har visat sig lämplig. Valdeltagandet i Norge var vid senaste stortingsvalet 80,7 %.

Även om den nuvarande tidpunkten för valen är olämplig, äro vi med-

vetna om svårigheterna att fastställa en ur alla synpunkter passande valdag. Att valet hålles senare på året, t. ex. i mitten av oktober månad, förefaller ur flera synpunkter lämpligt. Valkampanjen kan i så fall hållas efter det egentliga skördarbetets avslutning.

Ytterligare ett skäl som talar för att valen, vad det gäller landstingsman-
naval, hållas i mitten av oktober är, att landstingen hållas första veckan i oktober. Därigenom måste även de landstingsmän som icke återvalts be-
vista ett landsting efter det att de ha blivit utslagna, vilket inte kan anses
lämpligt. Olägenheten av detta arrangemang framhölls även vid faststäl-
lande av den nuvarande valdagen.

Hittills gällande bestämmelse att valen skola hållas en söndag får ses
mot bakgrunden av de förhållanden som rådde år 1919, då denna tidpunkt
fastställdes. Enligt vår uppfattning bör söndagens helgd i största möjliga
utsträckning skyddas, och därför böra valen förläggas till en vardag, för-
slagsvis andra måndagen i oktober. Valdagen bör i så fall göras till helgdag
utan kyrklig karaktär. För att ingen skall få svårighet att utöva rösträtten
bör valdagen göras arbetsfri genom att den i lag förklaras som helgdag
utan kyrklig karaktär. Härigenom tillgodoser man även önskemålen om en
helgdags införande på hösten. Då svenska folket utövar en av sina vikti-
gaste demokratiska rättigheter bör det vara möjligt att ställa en särskild
dag till förfogande.

Även om skäl kunna åberopas mot den här föreslagna reformen är den
dock av sådan betydelse att den bör bli föremål för utredning, vilken even-
tuellt kunde ske genom 1950 års folkomröstnings- och valsättsutredning.

Med stöd av vad som ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära
utredning angående möjligheterna att förlägga de allmänna
valen till en senare tidpunkt på hösten och om möjligt till
en vardag.

Stockholm den 26 januari 1951.

Torsten Bengtson.

Lars E. Andersson.